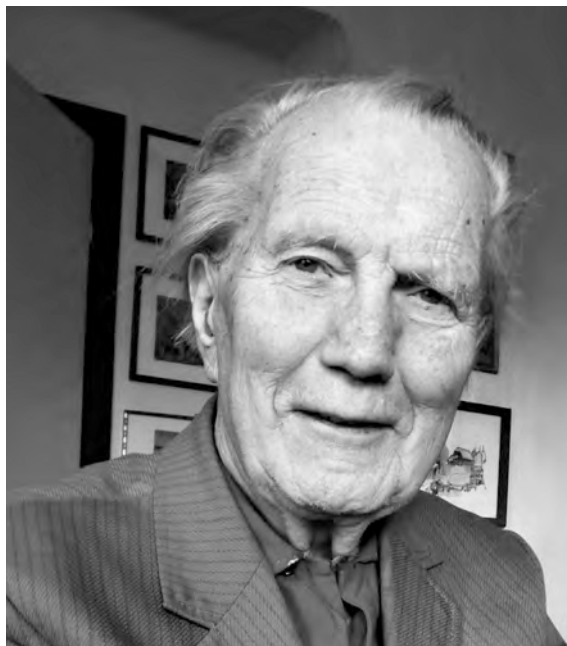

Ob devetdesetletnici Jožeta Curka

Umetnostni zgodovinar Jože Curk, rojen 15. junija 1924 v Vipavi, je mladostna leta preživel v Mariboru. Po opravljeni maturi oktobra 1945 na mariborski realni gimnaziji se je vpisal na Filozofsko fakulteto v Ljubljani, kjer je leta 1950 diplomiral iz umetnostne zgodovine pri prof. dr. Francetu Steletu.

Strokovna pot ga je novembra 1950 na njegovo željo pripeljala v ptujski muzej. Kot edini diplomiranelec iz takratnega umetnostnozgodovinskega seminarja si je namreč želel biti zaposlen zunaj Ljubljane, po možnosti na Štajerskem. Njegovi prvi muzeološki nalogi sta bili inventarizacija in postavitve obsežne umetnostnozgodovinske zbirke v ptujskem gradu. Inventarizacijo grajske opreme sta skupaj z etnologinjo Tončico Urbas opravila do pomladi leta 1951, že februarja pa je Jože Curk prevzel mesto kustosa pripravnika v mariborskem muzeju, vendar pod pogojem, da tretjino časa še zmeraj posveti delu v ptujskem muzeju, kjer so se nadaljevale priprave na postavitve umetnostnozgodovinske zbirke v ptujskem gradu. Septembra 1951 je bil vpoklican na služenje vojnega roka, v okviru katerega pa je opravljal tudi muzejsko delo, saj je skupaj s srbskim arheologom Milutinom Garašaninom ob načrtovanem obisku etiopskega cesarja Haileja Selassija spomladi leta 1952 dobil zadolžitev, da uredi stalno zbirko Vojnega muzeja na Kalemegdanu. Po vrnitvi iz vojske se je delo v ptujskem muzeju nadaljevalo, čemur je 2. novembra 1952 sledilo odprtje galerijske zbirke v drugem nadstropju ptujskega gradu, pri postavitvi katere je kot restavrator sodeloval tudi slikar Jan Oeltjen, ki je imel na gradu svoj atelje. V Mariboru se je nato Curk v režiji mariborskega muzeja v letu 1953 posvetil postavitvi umetnostnozgodovinske zbirke in razstavnega salona današnje Umetnostne galerije Maribor, ki je bila odprta 8. februarja 1954 kot samostojna ustanova pod vodstvom Branka Rudolfa. Curk je v njej kot kustos ostal do konca leta, ko je zapustil muzealske vrste in prestopil v konservatorske vode.

V Celju je leta 1954 prevzel vodenje okrajnega referata za spomeniško varstvo, v katerem je ostal do maja 1959, ko je bil ukinjen. Curk se je vrnil v Maribor in se zaposlil kot konservator v takrat ustanovljenem Zavodu za spomeniško varstvo, ki je pokrival okraje Maribor, Celje in Murska Sobota. Tam je nato v letih 1964 in 1965 opravljal tudi delo ravnatelja, nato pa je za pet

Jože Curk
(foto: Primož Premzl)

let odšel v Ljubljano na Republiški sekretariat za prosveto in kulturo, kjer je bil do leta 1970 svetovalec za muzeje, galerije, arhive in spomeniško varstvo. Maja 1970 ga je poklicna pot ponovno vodila v muzealske vrste, ko je na željo Vladimírja Bračiča, ministra v Kavčičevi vladi, prevzel vodenje Pokrajinskega muzeja Ptuj, v katerem je ostal do leta 1974, ko se je preselil v arhivske vrste. Novembra 1974 je Curk prevzel vodenje Pokrajinskega arhiva v Mariboru, ki ga je vodil do leta 1983 in v katerem je nato kot arhivski svetovalec pričakal upokojitev leta 1986. Manj je znano dejstvo, da je med službovanjem v Pokrajinskem arhivu Maribor v osemdesetih letih kot zunanji sodelavec Univerze v Mariboru tudi predaval zgodovino umetnosti študentom na tedanji Pedagoški akademiji v Mariboru. Tudi po upokojitvi je ostal aktiven in ploden pisec, kar je razvidno iz njegove obsežne bibliografije, ki pa vse do danes še zmeraj ni v celoti znana in raziskana.

Nemogoče je na tem skopo odmerjenem prostoru predstaviti celotno znanstvenoraziskovalno delo Jožeta Curka, ki je zavidanja vredno, predvsem pa so njegove objave nepogrešljive na delovni mizi vsakega resnega umetnostnega zgodovinarja, ki se posveča raziskovanju umetnostnega patrimonija slovenske Štajerske, ki mu je Curk posvetil večino svojega raziskovalnega dela in časa. Njegovi zgodnejši strokovni prispevki so bili objavljeni v lokalnih publikacijah, kot so *Ptujski zbornik* (od 1953 dalje), *Celjski zbornik* (od 1957) in *Savinjski zbornik*

(1959), pa tudi v *Kroniki* (od 1956) in *Zborniku za umetnostno zgodovino* (1965). Skupaj s soprogo Ivo je leta 1965 objavil tudi prvega izmed mnogih umetnostnih vodnikov, ki so nastali v okviru zbirke *Kulturni in naravni spomeniki Slovenije*; posvečen je Ptuju (KNSS 4), sledili pa so vodniki, posvečeni ozemlju slovenjebistriške občine (KNSS 12, 1968), Ormožu (KNSS 33, 1973), ptujskemu gradu (KNSS 57, 1975) in proštiji cerkvi (KNSS 78, 1977), mariborski stolnici (KNSS 86, 1978), Pohorju (KNSS 105, 1980), Dravogradu (KNSS 148, 1985), Ravnam na Koroškem (KNSS 149, 1987), Lenartu v Slovenskih goricah (KNSS 160, 1988), Gornji Radgoni (KNSS 167, 1989), Ljutomeru (KNSS 172, 1990) ter ptujski (KNSS 180, 1992) in mariborski okolici (KNSS 184, 1994). Plod Curkovih topografskih raziskav je tudi devet zvezkov *Topografskega gradiva*, ki je v letih 1966 in 1967 izšlo v šapirografirani obliki (za občine Celje, Laško, Mozirje, Slovenske Konjice, Šentjur pri Celju, Šmarje pri Jelšah, Žalec, Velenje), sočasno pa je Curk leta 1967 izdal še serijo treh zvezkov, ki obravnavajo kulturne spomenike na območju občin Ljutomer, Ormož in Radgona. Žal so le v tipkopisu ostali topografski zapiski za Ptuj in Maribor.

Leta 1966 se je začelo tudi Curkovo izredno plodno štiridesetletno sodelovanje s *Časopisom za zgodovino in narodopisje*, v katerem je Curk objavil vrsto člankov o štajerskih mestih in trgih, predvsem o njihovi urbanistični zasnovi in arhitekturi, samostanih ter tudi o drugih posameznih spomenikih in osebah. Poleg tega je za mariborsko revijo prispeval veliko knjižnih recenzij, v katerih je bil strog ocenjevalec, saj je zmeraj naštel spodrsaljaje in jih argumentiral, s tem pa z avtorji zašel tudi v občasne živahne polemike.

Med njegovimi publikacijami je treba posebej izpostaviti monografijo *Ptuj* iz leta 1970, ki sta jo napisala s soprogo Ivo Mikl Curk in je še zdaj obvezno čtivo za vse, ki želijo o mestu vedeti kaj več, pomembne pa so tudi *Viri za gradbeno zgodovino Maribora do leta 1850*, ki so izšli leta 1985, *Trgi in mesta na slovenskem Štajerskem* iz leta 1991, *Maribor – vodnik po mestu in bližnji okolici* iz leta 2000, *Mariborske vedute* iz leta 2004, *Mariborski grad* iz leta 2007, *Samostani na Slovenskem do leta 1780* iz leta 2008 (skupaj s Polono Vidmar in Sašom Radovanovičem), *Dominikanski samostan na Ptuj* iz leta 2009 (skupaj z Jožetom Mlinaričem) in nazadnje *Maribor 2012, evropska prestolnica kulture – vodnik po mestu*, ki je izšel leta 2012.

Številni Curkovi prispevki so izšli v različnih priložnostnih, jubilejnih in lokalnih zbornikih, neobdelani pa ostajajo tako njegovi članki, ki so bili objavljene v dnevnem, tedenskem in mesečnem časopisju, kakor tudi številni kataložni in drugi zapisi, nastali ob priložnostnih likovnih razstavah.

Osebnostno sem imel Jožeta Curka priložnost spoznati leta 2001 ob terenskem ogledu župnijske cerkve sv. Ruperta v Zgornji Voličini, kjer sem se lahko seznanil z njegovim praktičnim pristopom k analizi nepremične kulturne dediščine, ko mi je dejal: *Branko, zdaj pa bova kar po steletovsko najprej pogledala zunanjščino, nato pa notranjščino cerkve in ob tem malce podebatirala ter podatirala*. Gospodu Curku lahko ob visokem jubileju zaželimo še naprej veliko zdravja, obenem pa izrazimo le globoko spoštovanje do vsega – v marsičem pionirskega – opravljenega dela.

BIOGRAFSKI ZAPISI O JOŽETU CURKU

Marjeta Ciglencečki, Jože Curk. Ob devetdesetletnici, *Časopis za zgodovino in narodopisje*, n. v. 50, 2014, pp. 5–11.

Mirjana Koren, Nekaj drobcev iz spominske malhe Jožeta Curka, *170 let Slovenskega muzejskega društva. Jubilejni zbornik*, Ljubljana 2010 (Muzejska knjižnica 4), pp. 80–82.

Igor Sapač, Prof. Jože Curk. Petinosemdesetletnik, *Bilten SUZD*, 4, 2009, <http://www.suzd.si/bilten/bilten-suzd-2009-4/drutvena-kronika/138-ob-petinosemdesetletnici-prof-joeta-curka>.

Marijan Slabe, Prof. Jože Curk. Ob 70-letnici, *Varstvo spomenikov*, 36, 1997, pp. 134–135.

Ivan Stopar, Jože Curk, osemdesetletnik, *Zbornik za umetnostno zgodovino*, n. v. 40, 2004, pp. 15–17.

Slavica Tovšak, Jože Curk – osemdesetletnik, *Večer*, 6. 7. 2004, p. 11.

Sergej Vrišer, Bogata umetnostnozgodovinska bera. Šestdeset let Jožeta Curka, *Večer*, 19. 6. 1984, p. 6.

Sergej Vrišer, Izjemno strokovno oko in spomin. Sedemdeset let Jožeta Curka, *Večer*, 30. 6. 1994, p. 14.

BRANKO VNUK